

Pohjanmaan Ely-keskuksen esitys pakolaisten vastaanottoon varautumisesta ja kuntapaikoista päättämisestä 2026

Kh 24.11.2025

227/00.04.00/2024

Valmistelija

Sivistysjohtaja Ville Hirvikoski, puh. 040 150 5230

Pohjanmaan ELY-keskus on tehnyt esityksensä toimialueensa kunnille pakolaisten vastaanottoon varautumisesta ja kuntapaikoista vuodelle 2026. Se toivoo, että alueen kunnat tulisivat laajasti mukaan vastaanottotyöhön ja jokaisen alueen kunnan tulisi varautua ottamaan vastaan vähintään kunnassa jo nyt asuvat tilapäistä suojelua saavat. Lisäksi kuntapaikkoja tarvitaan oleskeluluvan saaville turvapaikanhakijoille ja pakolaiskiintiössä tuleville.

Tilapäistä suojelua saavilla henkilöillä tarkoitetaan Ukrainasta paenneita henkilöitä, joille on tämän perusteella myönnetty oleskelupa Suomeen. Tilapäistä suojelua saavat ovat vastaanottopalveluiden piirissä, kunnes heillä on kotikuntalain mukainen kotikunta Suomessa. Merkintää voi hakea vuoden maassa oleskelun jälkeen. Kotikunnan saaneella tilapäistä suojelua saavalla on samat kuntalaisen oikeudet ja velvollisuudet kuin muillakin kuntalaisella, ja kotikunnan myötä he siirtyvät pois vastaanottojärjestelmän tarjoamien palveluiden piiristä.

Kuntapaikalle osoittaminen ja kotoutumisen palvelut

Kuntapaikoille osoitetaan ennen kaikkea kuntaan muuttoon vahvempaa tukea ja kunnan apua esimerkiksi asunnon löytämiseen tarvitsevia henkilöitä. Kunnan tulee kuulla hyvinvointialuetta ennen kuntapaikan myöntämisen yhteydessä, kun kyseessä on haavoittuvassa asemassa oleva henkilö.

Kunta vastaa asunnon ja palvelujen järjestämisestä kuntapaikalle vastaanottamalleen henkilölle. Kuntien tulee kyetä järjestämään vastaavat palvelut myös kuntaan itsenäisesti muuttaville henkilöille. Palveluiden yhteensovittamisessa ja varmistamisessa tulee tehdä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa.

Kunnan tehtäviin on kuulunut vastata 1.1.2025 alkaen kotoutumisen edistämisestä niin peruspalvelut tuottamalla kuin kotoutumisohjelman järjestämisestä. Tähän kuuluu osaamisen ja kotoutumisen palveluntarpeen arviointi, kotoutumissuunnitelman laadinta, monikielisen yhteiskuntaorientaation järjestäminen, kotoutumiskoulutuksen tarjoaminen sekä siihen sisältyvä kielitaidon päättötestaus, muiden kotoutumista ja työllistymistä edistävien palveluiden järjestäminen sekä kotoutumisajan aikaisen ohjauksen ja neuvonnan tuottaminen. Kotoutujista osa voi tarvita myös aikuisten perusopetusta sekä perusopetuksen jälkeistä oppivelvollisuuden alaista koulutusta suomen kielen oppimiseksi.

Toholammilla kotoutumisen koordinaatiosta vastaa sivistysjohtaja. Kotoutujien ohjausta ja neuvontaa toteuttaa Kaustisen seutukunnan kehittämisasiantuntija Meri Kemppe. Kunta on velvollinen järjestämään em. palvelut muuten kuin

tilapäisesti toimeentulotukea saaville kotoutujille, jotka eivät ole työllisyyspalveluiden piirissä. Kunnan palveluiden piirissä on jo henkilöitä, jotka ovat hakeutuneet itse kuntaan tilapäisen suojelun statuksella. Siten valmiudet vastaanottaa myös uusia henkilöitä ovat kohtuulliset. Kuntapaikkoja tarjoamalla kunta voi valmistautua palveluiden järjestämiseen ennakoiden.

Syksyllä 2025 Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella asuu noin 1600 tilapäistä suojelua saavaa, joista osa tulee tarvitsemaan kuntapaikan.

Vastaanotosta sopiminen, tuki ja korvaukset

Kunnalla ja ELY-keskuksella on voimassa oleva sopimus vuodelta 2024 koskien kotoutumisen edistämistä ja kuntaan osoittamista. Pakolaisista maksetaan kunnalle valtionosuuksia muiden kuntalaisten tapaan. Lisäksi valtio korvaa pakolaisten vastaanottoa koskevan sopimuksen tehneille kunnille pakolaisista aiheutuvia kustannuksia kotoutumislain mukaisesti. 1.3.2023 jälkeen myös tilapäistä suojelua saavat kotikunnan saaneet asukkaat kuuluvat korvausten soveltamisen piiriin. Kunnalle voidaan maksaa korvauksia itsenäisesti kuntaan muuttavista sekä kuntapaikalle muuttavista pakolaisista.

Kuntapaikoista tulee ilmoittaa Pohjanmaan ELY-keskukselle 5.12.2025 mennessä. Johtuen kunnassa noudatettavista kokousaikataulusta on ELY-keskuksen kanssa sovittu, että ilmoitus tehdään Toholammin osalta 8.12.2025 alkavan viikon aikana.

Kunnan johtoryhmä on aiemmin syksyllä keskustellut ehdotuksesta ja todennut, että Toholammin kunnalla on kyky ottaa vastaan enintään 5–10 tilapäistä suojelua saavaa kotikunnan saanutta henkilöä vuonna 2026.

Valmistelijan ehdotus:

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että Toholammin kunnalla on mahdollisuus ottaa enintään 5–10 kotikunnan saanutta tilapäistä suojelua saavaa henkilöä vuonna 2026, ja että päätös saatetaan tiedoksi Pohjanmaan ELY-keskukselle.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Niemelä Juho

Päätösehdotus

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että Toholammin kunnalla on mahdollisuus ottaa enintään 5–10 kotikunnan saanutta tilapäisen kansainvälisen suojelun statuksella olevaa henkilöä vuonna 2026, ja että päätös saatetaan tiedoksi Pohjanmaan ELY-keskukselle.

Päätös